

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): Bc. Jaroslav Zukerstein

Název práce: The Making of a Special Relationship: Iran in the Foreign Policy of the United States, 1953 – 1979

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

PhDr. Jan Bečka, Ph.D. (KAS IMS FSV UK)

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Problematika vztahů USA a Íránu je vysoce relevantním, stále aktuálním tématem. K pochopení situace v současnosti, kdy je situace mezi oběma zeměmi napjatá a často přímo vyhrocená, je třeba seznámit se s historickým kontextem tohoto specifického vztahu. Právě tomuto kontextu věnoval svou práci autor, přičemž však zvolil ke svému výzkumu ne zcela obvyklou výzkumnou metodu. Vývoj vztahů mezi USA a Íránem od roku 1953 do íránské islámské revoluce v roce 1979 totiž hodnotí prizmatem konstruktivistických teorií mezinárodních vztahů. Zaměřuje se na rozbor americké zahraniční politiky vůči Teheránu, na to, jaké akcenty se v této politice dlouhodobě objevovaly, na to, jaký vztah americký přístup k Íránu dlouhodobě vytvářel (hegemonický, hierarchický, heteronomický) a jaké byly příčiny konečného fatálního selhání této politiky a vzepjetí anti-amerického cítění v zemi před a po islámské revoluci. Autor dochází k závěru, že navzdory často prezentovanému obrázku vztahu Washington-Teherán coby hierarchického, byl tento vztah ve skutečnosti spíše heteronomní. Problém však spočíval jak v tom, že americký přístup vedl k vytvoření nezdravé nezávislosti Íránu na USA (kterou íránský šáh ještě prohluboval), tak ve skutečnosti, že americký establishment jako celek přisuzoval svým asistenčním hospodářským a vojenským programům až příliš velký význam a nebral v potaz faktory, které svědčily o nespokojenosti a radikalizaci společnosti a ze kterých šlo do jisté míry odvodit budoucí vývoj.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Lze říci, že autorovi se podařilo naplnit cíle, které si v práci určil. Jelikož se jedná o problematiku, která je zejména v anglojazyčné literatuře poměrně podrobně probádána z klasického historického pohledu, oceňuji inovativní přístup a aplikaci konstruktivistického teoretického rámce, který je zvolen vhodně. V tomto kontextu považuji za užitečné i zařazení kapitoly věnované představení konstruktivismu jako takového a jeho vývoje, jelikož bez alespoň základních informací by pro čtenáře mohla být zvolená výzkumná metoda obtížněji pochopitelná. Další kapitoly jsou sice více popisné historické, avšak autor se snaží konkrétní historické události analyzovat za využití svého teoretického východiska, což se mu v zásadě daří (byť by bylo možné tento postup aplikovat ještě o něco intenzivněji). Struktura práce je logická, po výše zmíněném úvodu do teorie je text členěn chronologicky na období před rokem 1953 a následně dle jednotlivých amerických administrativ. Autor využívá širokého spektra primárních a sekundárních zdrojů, jejichž relevanci, přínos a nedostatky dostatečně rozebírá v úvodu. Výzkumné otázky jsou formulovány dostatečně jasně, naopak trochu postrádám stanovení jednoznačné hypotézy, jejíž validitu by autor následně v závěru zhodnotil. Je však třeba říci, že v tomto specifickém případě byla formulace fundované hypotézy před uskutečněním výzkumu skutečně náročným úkolem.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Citační aparát je v normě, občas se objevují skutečně drobné nedostatky a nejednotnosti, ale ty nejsou nikterak zásadního charakteru. Práce obsahuje všechny vyžadované formální náležitosti, grafická úprava je v pořádku. Po jazykové stránce rovněž žádné výrazné nedostatky neshledávám, občas lze najít stylisticky lehce neobratné formulace, avšak v každém případě musím ocenit autorovo rozhodnutí psát práci v angličtině, čímž se zvyšuje i možnost její prezentace mimo ČR.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Celkově u práce převládají jednoznačně pozitiva. Metoda, které autor používá, konkrétní postupy, které aplikuje, i poznatky, se kterými přichází, obohacují naše poznání zkoumané problematiky a pomáhají postavit některé historické události do nového, poněkud odlišného světla. Výhrady, které jsem uvedl v jednotlivých rubrikách výše, jsou spíše marginální a nijak nesnižují celkovou kvalitu práce.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Lze najít paralelu mezi americkou zahraniční politikou vůči Íránu před rokem 1979 a současnou politikou vůči Afghánistánu uplatňovanou po roce 2001? Hrozí, že se v Afghánistánu po odchodu vojsk ISAF bude opakovat „iránský scénář“?

2. Lze zkušenost s nevhodně formulovaným zahraničně-politickým přístupem vůči Íránu (zejména s ohledem na důraz kladený na nebezpečí komunismu a přehlížení ostatních rizikových faktorů) nějakým způsobem zobecnit pro americkou zahraniční politiku v době studené války obecně? Nebo je iránský případ naprosto specifický?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Práci bez dalších výhrad doporučuji komisi k obhajobě s hodnocením **výborně**.

Datum: 14. 6. 2013

Podpis:

